

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 292/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED]

[REDACTED], proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín č. k. 2T/127/2020-296 z 5. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou bez právneho zastúpenia doručenou ústavnému súdu 16. apríla 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 50 ods. 6 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu z 5. októbra 2024. Sťažovateľ sa domáha zrušenia napadnutého uznesenia, finančného zadost'učinenia v sume 3 000 eur a finančného zadost'učinenia v sume 100 eur za každý začatý deň po 16. októbri 2024, keď v dôsledku nesprávneho rozhodnutia okresného súdu došlo k znemožneniu uplatnenia ďalších práv sťažovateľa v zmysle Trestného zákona. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti požiadal aj o ustanovenie právneho zástupcu a o náhradu trov právneho zastúpenia. Zároveň sa domáha, aby ústavný súd pozastavil účinnosť napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré mu bráni v uplatnení ďalších práv v zmysle Trestného zákona.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd napadnutým uznesením z 5. októbra 2024 podľa § 50 ods. 4 Trestného zákona v spojení s § 419 ods. 1 a § 420 Trestného poriadku vyslovil, že sťažovateľ ako odsúdený sa neosvedčil v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia uloženého mu trestným rozkazom okresného súdu sp. zn. 2T/127/2020 z 22. decembra 2020, a preto vykoná trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov (výrok I). Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona tiež rozhodol, že sa sťažovateľ ako odsúdený pre výkon trestu odňatia slobody zaraďuje do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ

sťažnosť, ktorú Krajský súd v Trenčíne uznesením č. k. 3Tos/149/2024-308 zo 16. decembra 2024 zamietol ako oneskorene podanú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na právnu pomoc v dôsledku spôsobu výkonu obhajoby jemu ustanoveným obhajcom. Sťažovateľ namieta, že obhajca ho obhajoval len formálne, odmietol podať sťažnosť proti napadnutému uzneseniu. Sťažovateľ následne podal sťažnosť sám, avšak zmeškal lehotu. Sťažovateľ namieta nesprávnu aplikáciu § 50 ods. 1 tretej vety Trestného zákona, ktorý ustanovuje princíp neplynutia skúšobnej doby v čase výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody a výkonu väzby. Toto ustanovenie je účinné od 1. januára 2019, pričom skutok, za ktorý bol odsúdený trestným rozkazom, sa mal stať v roku 2017, preto okresný súd mal rozhodovať podľa právnej úpravy účinnej v čase spáchania skutku.

4. Sťažovateľ poukazuje na časovú pôsobnosť Trestného zákona v zmysle § 2 ods. 1 a 2 s tým, že trestným rozkazom mu bol uložený podmienený trest odňatia slobody na 2 roky so skúšobnou dobou 2 roky. Trestnosť činu a uloženie trestu malo byť posudzované podľa Trestného zákona účinného ku dňu spáchania skutku (13. decembra 2017). Skúšobná doba začala plynúť 17. januára 2021. V čase spáchania skutku § 50 ods. 1 Trestného zákona neobsahoval textáciu o neplnutí skúšobnej doby. Uvedené ustanovenie bolo pridané až s účinnosťou od 1. januára 2019. Toto ustanovenie je pre sťažovateľa nepriaznivejšie, preto sa v jeho prípade nemôže aplikovať. V zmysle vtedy účinného § 50 ods. 5 Trestného zákona platila zákonná fikcia, že sa odsúdený osvedčil, ak súd do jedného roka od uplynutia skúšobnej doby nerozhodol (bez viny odsúdeného), že sa tento neosvedčil. Skúšobná doba sťažovateľovi uplynula 17. januára 2023, preto súd mohol najneskôr do 17. januára 2024 rozhodnúť o jeho neosvedčení sa. Sťažovateľ bol 14. apríla 2022 právoplatne uznaný vinným zo spáchania iného skutku, preto súd mal dostatočnú príležitosť rozhodnúť o jeho neosvedčení sa v zákonom stanovenej lehote. Sťažovateľ podaním z 29. apríla 2024 požiadal o vydanie osvedčenia o jeho osvedčení sa. Okresný súd rozhodol napadnutým uznesením o jeho neosvedčení sa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia s poukazom na neuplynutie skúšobnej doby (vzhľadom na prerušenie jej plynutia z dôvodu nástupu na výkon trestu odňatia slobody).

5. V konaní pred okresným súdom bol sťažovateľovi ustanovený obhajca, ktorý ale podľa neho nevykonával jeho obhajobu kvalifikovane. Neriadil sa jeho pokynmi o vedení obhajoby a nepodal sťažnosť proti napadnutému uzneseniu (napriek pokynu sťažovateľa). Listom mu oznámil, že sťažnosť nepodá s tým, že sťažovateľ sa má obhajovať sám. Týmto bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 47 ods. 2 ústavy. Sťažovateľ napokon podal proti napadnutému uzneseniu sťažnosť sám, avšak „*nedopatrením a v... nevedomosti*“ zmeškal zákonnú lehotu o jeden deň.

6. Ak by bolo rozhodnuté o jeho osvedčení sa, mohol sťažovateľ k 16. októbru 2025 žiadať o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Za aktuálnej situácie sa mu však táto možnosť posúva k 16. októbru 2026. Obdobne riaditeľ ústavu by mohol žiadať o premenu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia.

7. Napadnuté uznesenie je aj nepreskúmateľné, keďže okresný súd sa vôbec nezaoberal časovou pôsobnosťou Trestného zákona, pričom ani neuviedol dôvody, hoci išlo o podstatnú otázku.

8. Sťažovateľ využil sťažnosť ako opravný prostriedok, preto je daná právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavnej sťažnosti. Dňa 10. apríla 2025 podal podnet ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky na podanie dovolania v tejto veci. Sťažovateľ bol v dôsledku konania jeho obhajcu nútený obhajovať sa sám, čo predstavuje okolnosť „podľa § 53 ods. 2 zákona o organizácii Ústavného súdu SR“. Sťažovateľ je vo výkone trestu bez finančných možností a s obmedzeným prístupom k informáciám, čo je taktiež potrebné zohľadniť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľ nie je zastúpený advokátom, pričom v ústavnej sťažnosti požiadal o ustanovenie právneho zástupcu z dôvodu, že jeho finančné a majetkové pomery mu nedovoľujú zvoliť si právneho zástupcu na vlastné náklady.

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1 a § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd pred tým, ako sa začal zaoberať podstatou ústavnej sťažnosti, skúmal, do akej miery nedostatok právneho zastúpenia bráni jej kvázimeritórnemu prejednaniu. Berúc do úvahy skutočnosť, že ústavná sťažnosť obsahuje, odhliadnuc od nedostatku právneho zastúpenia, všeobecné, ako aj osobitné náležitosti požadované zákonom o ústavnom súde, ústavný súd uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou jeho rozhodovacej činnosti (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, pristúpil k jej predbežnému posúdeniu (m. m. I. ÚS 193/2024).

12. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je dostatočným spôsobom odôvodnená, umožňuje pochopiť podstatu sťažovateľových námietok a obsahuje dostatočné vymedzenie relevantných skutkových okolností. Pri jej posudzovaní ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

13. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť podľa Trestného poriadku, ktorú krajský súd zamietol ako oneskorene podanú. Skutočnosť, že sťažovateľ mal k dispozícii opravný prostriedok (sťažnosť) podľa Trestného poriadku, ktorý síce využil, avšak nie spôsobom, ktorý by vyvolal uplatnenie prieskumnej právomoci sťažnostného súdu, čím nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, aktivuje dôvod neprípustnosti jeho sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu v konaní pred ústavným súdom. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (výrok 1 tohto uznesenia).

14. Sťažovateľ sa dovoľával aplikácie § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde (odkazom na obsahovo totožné ustanovenie § 53 ods. 2 skôr účinného zákona o ústavnom súde), v zmysle ktorého ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Všetky okolnosti, ktoré v ústavnej sťažnosti vymedzil, však sú subjektívneho charakteru (nedostatky v spolupráci s ustanoveným obhajcom, zmeškanie lehoty na podanie sťažnosti), ktoré nemožno vnímať ako dôvody hodné osobitného zreteľa. Vo vzťahu k svojmu obhajcovi má sťažovateľ k dispozícii osobitné inštitúty a postupy, prostredníctvom ktorých môže vyvodiť zodpovednosť za nedostatočné zastupovanie a obhajovanie svojich záujmov. Uvedené okolnosti nemajú žiaden dopad na už formulovaný záver o nedostatku právomoci ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

15. Žiadostiam sťažovateľov o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery navrhovateľ nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak v prípade navrhovateľovej ústavnej sťažnosti nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

16. Sťažovateľ opísal svoje majetkové pomery tvrdením, že je vo výkone trestu odňatia slobody a jeho majetkové a finančné pomery mu neumožňujú mať právneho zástupcu na vlastné náklady. Ak by sťažovateľ preukázal uvedené tvrdenia príslušnými dôkazmi, tieto okolnosti by *prima facie* predstavovali splnenie prvej podmienky na ustanovenie právneho zástupcu.

17. Druhou podmienkou na ustanovenie právneho zástupcu je, že v prípade ústavnej sťažnosti nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Naplnenie tejto podmienky ústavný súd skúmal predbežným posúdením veci samej.

18. Odmietnutie ústavnej sťažnosti vedie k záveru o zrejme bezúspešnom uplatňovaní nároku na ochranu ústavnosti v prípade ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Nie je tak naplnená druhá podmienka na ustanovenie právneho zástupcu sťažovateľovi, z toho dôvodu ústavný súd žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom nevyhovel (výrok 2 tohto uznesenia). Vzhľadom na uvedené bolo aj bez právneho významu vyzvať sťažovateľa, aby preukázal tvrdenia o svojich pomeroch predložením dôkazov.

19. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 7. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu